

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
MICROBIOLOGIA II

Coordinació: HERRERO PERPIÑAN, ENRIQUE

Any acadèmic 2019-20

Informació general de l'assignatura

Denominació	MICROBIOLOGIA II			
Codi	101614			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Biotecnologia	2	OBLIGATÒRIA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRALAB	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	1.4	0.8	3.8
	Nombre de grups	4	2	1
Coordinació	HERRERO PERPIÑAN, ENRIQUE			
Departament/s	CIÈNCIES MÈDIQUES BÀSIQUES			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 hores presencials 90 hores no presencials			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català 70% Castellà 30%			
Horari de tutoria/lloc	<p>Enric Herrero Perpiñán (coordinador) Centre: Facultat de Medicina Departament: Ciències Mèdiques Bàsiques Despatx: 1.18 Horari consulta: Previ contacte correu Telèfon: 973 702409</p> <p>Vicente Medina Piles Centre: ETSEA Departament: Producció Vegetal i Ciència Forestal Despatx: B2.2C Horari consulta: Previ contacte correu Telèfon: 973 702830</p> <p>Gemma Bellí Martínez Centre: Facultat de Medicina Departament: Ciències Mèdiques Bàsiques Despatx: 1.18 Horari consulta: Previ contacte correu Telèfon: 973 702409</p>			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
BASSIÉ , LUDOVIC	ludovic.bassie@udl.cat	1,4	
CAPELL CAPELL, MARIA TERESA	teresa.capell@udl.cat	1,4	
COLOMINA GABARRELLA, M. NIEVES	neus.colomina@udl.cat	1,8	
HERRERO PERPIÑAN, ENRIQUE	enric.herrero@udl.cat	6,4	

Informació complementària de l'assignatura

L'assignatura Microbiologia II, juntament amb Microbiologia I, pretén formar l'estudiantat en el coneixement de la biologia dels microorganismes, inclosos els virus, i les seves aplicacions tecnològiques. Concretament, Microbiologia II consta de dos blocs dedicats respectivament a conèixer la diversitat dels microorganismes amb estructura cel·lular i les propietats del virus. Els coneixements adquirits seran importants pel seguiment adequat de matèries com Immunologia, Processos i Productes Biotecnològics o Fermentacions Alimentàries.

Encara que no constitueixi un requisit administratiu, es recomana haver seguit amb aprofitament i aprovat l'assignatura Microbiologia I.

Corequisit: 101613 Microbiologia I

Objectius acadèmics de l'assignatura

L'estudiant, al superar l'assignatura, ha de ser capaç de:

- Interpretar informació científica i ser capaç d'elaborar informes tècnics sobre la mateixa
- Resoldre problemes a partir dels coneixements adquirits a les classes teòriques
- Conèixer pràcticament el funcionament d'un laboratori de microbiologia i la manipulació de microorganismes, inclosos els virus
- Trobar informació genòmica i proteòmica sobre els microorganismes en les bases de dades i interpretar-la
- Demostrar coneixement sobre:
  - La diversitat de bacteries, fongs i protozoos i les seves propietats biològiques més importants
  - El paper dels microorganismes a nivell ecològic, biomèdic, agroalimentari i industrial
  - Les característiques estructurals dels virus i les seves estratègies de multiplicació, en relació amb el tipus de cèl·lula hostatgera

- El paper dels virus en patologies animals i vegetals i relacionar aquestes amb els cicles multiplicatius dels virus
- Les estructures víriques immunògenes i la seva rellevància en vacunació antiviral
- El paper dels virus en la tecnologia del DNA recombinant i les bases genètiques corresponents, com fonament de les seves aplicacions biotecnològiques

Competències

Competències generals

El graduat en Biotecnologia ha de:

- Ser capaç de buscar i utilitzar selectivament fonts d'informació necessàries per arribar als objectius formatius.
- Interpretar la informació científico-tècnica amb un sentit crític, i ser capaç de fer presentacions basades en aquesta informació.
- Ser capaç de realitzar informes escrits i orals comprensibles sobre el treball realitzat, amb una justificació basada en els coneixements teòrico-pràctics aconseguits (Competència estratègica de la UdL).
- Treballar en equip, amb una visió multidisciplinària i amb capacitat per fer una distribució racional i eficaç de tasques entre els membres de l'equip.
- Poder comunicar i comunicar-se en l'àmbit internacional en el seu desenvolupament professional (Competència estratègica de la UdL)
- Utilitzar eines i tècniques de la informació i comunicació per a l'anàlisi de dades i l'elaboració d'informes orals i escrits i altres activitats formatives i professionals (Competència estratègica de la UdL)
- Respectar els drets fonamentals d'igualtat entre homes i dones, la promoció dels Drets Humans i els valors propis d'una cultura de pau i de valors democràtics (Competència estratègica de la UdL).
- Conèixer i utilitzar adequadament el vocabulari científic i tècnic propi dels diferents àmbits de la Biotecnologia.
- Treballar en el laboratori aplicant criteris de qualitat i bona pràctica.
- Conèixer i saber utilitzar el programari i les bases de dades específiques en els diferents àmbits de la Biotecnologia.
- Utilitzar el mètode científic per analitzar dades i dissenyar estratègies experimentals amb aplicacions biotecnològiques.
- Ser capaç de formar-se un judici crític sobre les implicacions de la biotecnologia a nivell ètic, legal i ambiental.
- Ser capaç de desenvolupar una activitat professional d'acord amb les normatives de seguretat i respecte al medi ambient i amb criteris ètics.
- Transmetre estratègies i aplicacions tecnològiques a l'empresa, basades en els fonaments generals de l'economia d'empresa.
- Adquirir criteris d'elecció de les tècniques analítiques més adients per a cada cas pràctic concret.

Competències específiques (segons document Pla d'Estudis)

- Conèixer la diversitat de microorganismes i els criteris utilitzats per a la seva identificació i classificació
- Ser capaç de relacionar els microorganismes amb el seu possible ús tecnològic
- Conèixer les propietats del virus i la seva patogenicitat en animals i vegetals
- Conèixer la pràctica del cultiu de virus

Continguts fonamentals de l'assignatura

BLOC 1. DIVERSITAT MICROBIANA (15 classe teòriques, 2 hores problemes, 2 hores pràctiques laboratoris)

- 1.1. TAXONOMIA MICROBIANA (1 hora teoria). Conceptes bàsics. Classificació fenètica i filogenètica. Taxonomia molecular. Evolució dels microorganismes. Comparació entre arquees, bacteries i eucariotes.
- 1.2. ARQUEES (2 h). Característiques estructurals, bioquímiques i ecològiques. Adaptacions als ambients extrems. Grups taxonòmics. Aplicacions biotecnològiques.
- 1.3. BACTÈRIES (9 h). Criteris de classificació. Principals grups bacterians amb interès biotecnològic (agroalimentari, biomèdic, industrial): Proteobactèries, Bactèries gram- positives, Cianobactèries, Clamídiies, Espiroquetes, Deinococs, Bactèries fotosintètiques verds
- 1.4. FONGS (2 h). Característiques generals. Fisiologia. Cicle biològic. Nutrició i metabolisme. Ecologia. Reproducció. Taxonomia. Antifúngics. Fongs d'interès biotecnològic.
- 1.5. PROTOZOOS (1 h). Característiques generals i cicles biològics. Estructura cel·lular. Nutrició i metabolisme. Formes de resistència. Reproducció. Patogenicitat.

BLOC 2. VIROLOGIA (23 classes teòriques, 12 hores pràctiques laboratoris, 6 hores problemes/seminaris)

- 2.1. INTRODUCCIÓ I TAXONOMIA DE VIRUS (1,5 h). Concepte de virus. Virus, elements mòbils i altres estructures submicroscòpiques. Comparació entre virus i organismes cel·lulars. Fets rellevants en l'història de la Virologia: virus animals, vegetals i bacterians. Hipòtesis sobre l'origen i evolució dels virus. Sistema de classificació del Comitè Internacional per a la Taxonomia dels Virus.
- 2.2. ESTRUCTURA DELS VIRUS (1,5 h). Morfologia i tamany dels virions. Mètodes d'estudi. Arquitectura de la càpsida: tipus de simetria. Virus amb envolta. Virus complexes. Interacció càpsida/àcid nucleic.
- 2.3. GENOMES VIRICS (2 h). Estructura i complexitat dels genomes vírics. Genomes segmentats i partits. Mutants vírics. Interaccions genètiques entre virus. Virus defectius. Virus satèl·lits. Recombinació entre genomes vírics.
- 2.4. PURIFICACIÓ I ANALISI DE VIRUS (2 h). Obtenció de partícules víriques. Cultius de cèl·lules. Mètodes de purificació. Quantificació de partícules víriques: mètodes directes i indirectes. Anàlisi bioquímic dels components. Mètodes de treball en el laboratori de Virologia. Obtenció de vacunes víriques.
- 2.5. VIRUS BACTERIANS (3 h). Classificació dels bacterofags. Morfologia de les càpsides fàgiques. Multiplicació dels bacterofags DNA i RNA: cicle lític. Bacteriofags atenuats i lisogènia. Conversió fàgica. Bacteriofags de bacteries d'interès biotecnològic.
- 2.6. VIRUS DE VEGETALS I VIROIDS (4 h). Principals famílies i gèneres de virus en plantes; característiques generals i cicles infectius. Base genètica de la infecció i inducció de símptomes dels virus en les plantes. Respostes de la planta a la infecció viral. Silenciament genètic induït pels virus. "Moviment" de virus en i entre plantes: mecanismes i gens implicats. Transmissió i control de virus fitopatògens. Concepte de resistència derivada del patògen. Agents infecciosos subvirals: viroids, virus satèl·lits, ARNs satèl·lits, ADNs satèl·lits. ARNs defectius.
- 2.7. MULTIPLICACIÓ DELS VIRUS DE ANIMALS (4 h). Especificitat cel·lular. Receptors. Descapsidació. Efectes sobre el metabolisme cel·lular. Síntesi de RNA, DNA i proteïnes víriques. Processament de les proteïnes. Ensamblament. Efectes citopàtics. Sortida de partides víriques. Retrotranscripció. Oncogens vírics en virus RNA i DNA : transformació cel·lular. Fàrmacs antivirals: mecanismes d'acció. Utilització de virus animals en la tecnologia del DNA recombinant: aplicacions biotecnològiques.

2.8. PATOGENICITAT PER VIRUS DE ANIMALS (4 h). Característiques de les infeccions víriques. Infeccions persistents, latents i lentes. Vies d'entrada i extensió a l'interior de l'organisme. Mecanismes de transmissió. Tipus de reservori. Principals famílies i gèneres de virus patògens en humans i altres animals: efectes patològics. Vacunes antivíriques. Virus d'insectes. Virus de fongs.

2.9. PRIONS (1 h). Els prions com partícules infeccioses. Aspectes moleculars : partícules PrPc i PrPsc. Propagació dels prions. Diversitat fenotípica. Malalties prioniques en espècies animals. Barreres interespecífiques. Prions en altres organismes. Agents delta.

Activitats pràctiques

Pràctiques de laboratori (14 hores):

Pràctica 1: Transformació de cultius de *Saccharomyces cerevisiae* amb DNA plasmídic

Pràctica 2: Obtenció de llisats fàgics

Pràctica 3. Quantificació de suspensions de bacteriofags

Pràctica 4: Anàlisi semiquantitatiu d'anticossos vírics per ELISA

Pràctica 5: Introducció de gens vírics en plantes mitjançant agroinfecció i inoculació mecànica

Pràctica 6: Microscòpia electrònica i confocal de virus vegetals i immunoelectromicroscòpia

Seminaris i classe de problemes (8 hores):

-2 seminaris sobre virus de vegetals, 1 seminari sobre virus de animals, 2 classes problemes sobre diversitat microbiana, 1 classe problemes sobre generalitats virus, 1 classe problemes virus bacterians, 1 classe problemes virus de animals

Eixos metodològics de l'assignatura

Tipus d'activitat	Descripció	Activitat presencial alumne		Activitat no presencial alumne		Avaluació	Temps total
		Objectius	Hores	Treball alumne	Hores	Hores	Hores
Lliçó magistral	Classe magistral (Aula. Grup gran)	Explicació dels principals conceptes	38	Estudi: Conèixer, comprendre i sintetitzar coneixements	60	4	102 h / 4.1 ECTS
Problemes i casos	Classe participativa (Aula. Grup gran)	Resolució de problemes i casos	5	Aprendre a resoldre problemes i casos	8	1	14 h / 0.5 ECTS
Seminari	Classe participativa (Grup mitjà)	Realització d'activitats de discussió o aplicació	3	Resoldre problemes. Discutir	6	1	10 h /0.4 ECTS
Laboratori	Pràctica de Laboratori (Grup mitjà)	Execució de la pràctica: comprendre fenòmens, mesurar...	14	Estudiar i Realitzar memòria	10		24h /1 ECTS
Aula d'informàtica							
Pràctiques de camp	Pràctica de camp (Grup mitjà)	Execució de la pràctica: comprendre fenòmens, mesurar...					
Visites	Visita a explotacions o indústries	Realització de la visita		Estudiar i Realitzar memòria			
Activitats dirigides	Treball de l'alumne (individual o grup)	Orientar a l'alumne en el treball (en horari de tutories)		Realitzar un treball bibliogràfic, pràctic, etc.			
Altres							
Totals			60		84	6	150h /6 ECTS

Sistema d'avaluació

Exàmenes	Pràcticas	Análisis de casos y problemas	Otras actividades
50%	18%	20%	12%

Tipus d'activitat	Activitat d'Avaluació		Pes qualificació
	Procediment	Número	
Lliçó magistral	Proves escrites sobre la teoria del programa de l'assignatura	3	50
Problemes i casos	Proves escrites sobre la teoria del programa de l'assignatura	2	22
Laboratori	Lliurament de memòries, proves escrites o orals	1	18
Seminari	Proves escrites o orals		
Aula informàtica	Lliurament de memòries. Proves escrites o orals.		
Pràctiques de camp	Lliurament de memòries. Proves escrites o orals		
Visites	Lliurament de memòries. Proves escrites o orals.		
Activitats dirigides	Lliurament del treball		
altres	Presentació de treball escrit sobre virus	1	10
Total			100

Observacions

Hi haurà dues avaluacions escrites, coincidents respectivament amb els dos períodes d'avaluació. La matèria a avaluar serà:

1ª avaluació: coneixements teòrics fins al tema 2.4 (inclòs), més coneixements adquirits a les primeres classes de problemes

2ª avaluació: resta de coneixements teòrics, més coneixements adquirits a les classes pràctiques, als seminaris i a la resta de classes de problemes.

Cadascuna de les dues avaluacions suposarà un 40% de la nota final. La resta correspondrà a: memòria escrita de les sessions pràctiques (10%) i treball escrit (10%). Només es farà promig de les avaluacions en forma d'exàmens escrits quan la nota sigui igual o superior a 5.

L'examen de recuperació inclourà la matèria d'una de les dues avaluacions anteriors, i per tant correspondrà a un 40% de la nota total, podent fer promig amb la resta de matèria avaluada.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

- Cann, A.J. Principles of Molecular Virology (4th ed.). Elsevier Academic Press (2005)
- Madigan, M.T. i altres. Brock Biología de los microorganismos (12ª ed.). Addison Wesley, (2009)
- Schaechter, M. I altres. Microorganismes. Ed. Reverté (2008)
- Shors, T. Virus. Ed. Panamericana (2008)
- Willey, J.M. i altres. Microbiología de Prescott (7ª ed.). McGraw Hill (2009)

Bibliografia complementària

- Carrasco, L. i J.M. Almendral. Virus patógenos. Ed. Hélice (2006)
- Flint, S.J. i altres. Principles of Virology: Molecular biology, pathogenesis and control (3rd ed.). ASM Press (2009)
- Granoff, A. i Webster, R.G. Encyclopedia of Virology (2nd ed.). Academic Press (1999)
- Hull, R. Matthew's Plant Virology (4th ed.). Academic Press (2002)
- Wagner, E.K. i Hewlett, M.J. Basic Virology (3ª ed.). Blackwell Publishing (2008)

Adaptacions als continguts degudes al COVID-19

Aquest curs no es podran fer les pràctiques de laboratori degut a que aquestes necessàriament tenen caràcter presencial. S'oferirà als alumnes la possibilitat de fer les pràctiques el curs 2020-21 amb caràcter voluntari i no avaluable. La resta de contingut no presenta cap canvi.

Adaptacions a la metodologia degudes al COVID-19

L'alumne no farà les 14 hores de 'activitat pràctica presencial al laboratori. La distribució i dedicació de la resta d'activitats docents i de aprenentatge no experimenta canvis

Adaptacions a l'avaluació degudes al COVID-19

Les avaluacions seran no presencials excepte si hi ha altres directrius per part de la Universitat de Lleida. Hi haurà dos examens parcials sobre els continguts de les classes teòriques i de problemes/seminaris, amb la mateixa distribució per blocs indicada en la Guia Docent original, a més d'un examen de recuperació. Cadascun dels dos examens parcials representarà el 50% de la nota final i s'haurà de fer la recuperació de l'examen si la nota del mateix és menor de 5 sobre 10 punts.